

Dumitru MATCOVACHI (20 octombrie 1939, Vadul Rașcov, Soroca – 26 iunie 2013, Chișinău; este înmormântat în satul de baștină), poet, prozator, dramaturg, publicist și om de cultură român din Basarabia. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1961). Redactor la ziarul „Moldova socialistă”, apoi redactor-șef adjunct la săptămânalul „Cultura” (1966-1970). Între 1988-1997, este redactor-șef al revistei „Nistru” (căreia îi schimbă numele în „Basarabia”), unde publică eseuul lui Valentin Mândăcanu *Veșmântul ființei noastre*. Victimă a unui cumplit accident (17 mai 1989), în condiții suspecte, urmează un lung tratament și, în cele din urmă, revine în primele rânduri ale luptătorilor pentru cauza națională, acum aureolat și de nimbul de martir al neamului. Scriitor al Poporului (1989); membru titular al Academiei de Științe din Moldova (1989); Premiul de Stat al Republicii Moldova (1989); Marele Premiu pentru poezie „Nichita Stănescu” (1997); Premiul Național al Republicii Moldova (2011); cavaler al Ordinului Republicii (1996); cavaler al Ordinului Steaua României în grad de Comandor (2000); cavaler al Ordinului Meritul Cultural (2012).

Debut editorial cu placheta de versuri *Maci în rouă* (1963), urmat de volumele: *Melodica* (1971), *Soarele cel mare* (1990), *Imne și blesteme* (1991), *Neamul Cain* (2008) ș.a. În 1969, este dată la cuțit cartea *Descântece de alb și negru*.

Autor de romane: *Duda* (1973), *Bătuta* (1975), *Toamna porumbeilor albi* (1979), *Focul din vatră* (1982) și *Roman teatral* (1984). Apreciat dramaturg: *Președintele*; *Cântec de leagăn pentru bunici*; *Tata*; *Pomul vieții*; *Abecedarul*; *Troița*.

„Dumitru Matcovachi este un poet autentic și, prin demnitatea și suferința lui, un simbol al Basarabiei.”

Eugen SIMION

DUMITRU MATCOVSCHI

Bucurați-vă

Antologie de versuri

Ediție îngrijită de Andrei ȚURCANU
și Em. GALAICU-PĂUN

Ediția a II-a

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 20 34 91.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România
Tel./fax: (021) 210.80.51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Em. Galaicu-Păun

Coperta: Vitalie Coroban

Credit fotografic: Nicolae Răileanu

Design/tehnoredactare: Ruxanda Dobzeu, Mircea Cojocaru

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Dumitru Matcovschi

BUCURĂȚI-VĂ

Ediția a II-a, aprilie 2017

© Alexandrina Matcovschi, Adriana Matcovschi, Dumitrița Smolnițchi.
© 2017, 2014, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Matcovschi, Dumitru.

Bucurăți-vă: Antologie de versuri/Dumitru Matcovschi;

ed. îngrijită de Andrei Țurcanu, Em. Galaicu-Păun; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 2-a. –
Chișinău: Cartier, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 352 p.

1000 ex.

ISBN 978-9975-86-153-3.

821.135.1(478)-1

M 46

Imne și blesteme

Alb și negru

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

Albă mi-i noaptea
ce pleacă și vine,
albă-i femeia
de lângă mine;
albu-i văzduhul
pe care-l respir,
albă-i hârtia pe care înșir
albe cuvinte – mărgele pe salbă;
cerneala mi-i albă
și vorba mi-i albă.

Sprijinu-mi fruntea în palmă și tac:
masa, de lemn, se preface-n copac.
Lăstare copacul a dat ca-n pădure.
Și-aud în pădure zvon de secure.
Și-aud în pădure glas de izvoare.
Și cântec de pasăre.
Și văz cum răsare
firul de iarbă plâpând din pământ...
Unde sânt?

Ziua de-odată se-ntunecă greu
și cade ca piatra peste creștetul meu:
femeia din pat are-obraz de tăciune,
sărut de minciune, oftat de minciune.

Negru-i văzduhul pe care-l respir,
neagră-i hârtia pe care înșir
versuri mai negre ca negrul de corb...
Poate sunt orb și nu știu că sunt orb?

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

Greu

„Eu nu cred nici în Iehova ...”

M. Eminescu

Greu să ai un nume,
să-l aduni, să-l porți.

Ca
neviața viața,
tragere la sorți.

Greu să ai prieteni.
Și mai greu – fârtați.

Ca
negreața viața,
oamenii – damnați.

Greu să ai tovarăși,
netovarăși – nu.

Pre-
cupeață viața,
mușterii – eu, tu.

Greu să lupți cu proștii
și să nu fii prost.

For-
tăreață viața.
Alta când a fost?

Greu
să crezi în îngeri
și să fii poet.

Nu
cred în icoană,
tot în viață cred!

Cântec bătrânesc

Și-am crescut un biet stejar
lângă-o apă de hotar,
și-am trecut din mâini în mâini
de-am slujit pe mulți stăpâni.

Am slujit stăpân bogat –
mi-a fost slujba chin curat.
Am slujit stăpân străin –
și slujba mi-a fost pelin.

Cel bogat că e bogat
ramurile mi-a tăiat,
mi le-a rupt, mi le-a ciuntit,
vergi din ele-a pregătit.

Cel străin, că e străin,
m-a săpat la rădăcini...
Și cum m-a săpat, mi-a spus
că n-o să mai cresc în sus.

Noroc că mă știu stejar
și-am crescut din mine iar:
alte rădăcini am prins,
ramuri dese am întins...

Terra incognita

Este un loc. Mai este. Cel mai sfânt.
Un singur loc din toate câte sânt.
Un locușor la margine de dor.
La margine de zbor un cuibușor.

Este un loc. Mai este. Ca un dar.
Icoană. O icoană în altar.
Respiri. Respir. Un trandafir. Un nuc.
Berzele vin. Cocorii nu se duc.

Este un loc. Mai este. Chiar vândut.
Un loc prin foc și sabie trecut.

Un vad fără de vad. Un vad uitat.
În vad, lunatici, îngerii se scald.

Este un loc. Mai este. Pătimit.
Părinții din părinți l-au moștenit.
Aici. Pe mal de Nistru și de Prut.
Aici și Bunul Dumnezeu s-a fost născut.

Un loc. O axă.
A pă-mân-tu-lui.
Întotdeauna este, chiar de nu-i!

Pe de-a-ndoaselea

Pe de-a-ndoaselea trăim,
pe de-a-ndoaselea.
Pe de-a-ndoaselea pierim,
pe de-a-ndoaselea.

Seamăn grâu, culeg pelin,
pe de-a-ndoaselea.
Floare spinul, crinul spin,
pe de-a-ndoaselea.

Ninge ploaie, plouă nea,
pe de-a-ndoaselea.
Muierește el, nu ea,
pe de-a-ndoaselea.

Imne scrii, blesteme scriu,
pe de-a-ndoaselea.
Pleci devreme, vin târziu,
pe de-a-ndoaselea.

Înger negru, demon blond,
pe de-a-ndoaselea.
Spânul hâtru, Harap tont,
pe de-a-ndoaselea.

Taci și faci. Nu tac, nu fac,
pe de-a-ndoaselea.
Magul cioclu, cioclul mag,
pe de-a-ndoaselea.

Râde țața, pruncii mor,
pe de-a-ndoaselea.
Pizmă viața, moartea dor,
pe de-a-ndoaselea.

Crescut în suflet

Crescut în suflet un pământ.
Cel mai frumos pământ din lume.
Cu veșnic dor, cu dulce nume,
ca un luceafăr luminând.
Crescut în suflet un pământ.

În el strămoșii odihnesc,
din bății întorși la vatră:

cu sabie în mâna dreaptă
și ochi de vulture ceresc.
În el strămoșii odihnesc.

În el se-aruncă bob mășcat.
De aur bobul și-ncolțește.
Și-un neam întreg din bob trăiește,
tot muncitor, și tot bărbat.
În el se-aruncă bob mășcat.

În el coboară rădăcini
de pom cu roadă și de vie,
și de Ion, și de Marie
la casa lor nicicând străini.
În el coboară rădăcini.

Pământ al Țării și al meu,
baladă veche, pururi nouă,
răsfântă-n picușor de rouă
și-ncinsă-n brâu de curcubeu.
Pământ al Țării și al meu.

Aici

Aici sunt toate pentru noi
și toate vin din veșnicie.
Din veșnicie plouă ploi,
izvoare murmură-n zăvoi –
aici sunt toate pentru noi.

Aici e Soarele străbun
un măr domnesc întotdeauna,
aici copiilor cei buni
bunicile povești le spun –
aici e Soarele străbun.

E nucul de la poartă blând
și adumbrește fruntea mamei;
se-așterne frunza la pământ,
o poartă către iarnă vânt –
e nucul de la poartă blând.

E blândă casa cu pridvor
în care cântă o vioară;
cu ea mă știu nemuritor,
cu ea mi-e neamul dor din dor –
e blândă casa cu pridvor.

Rădăcini

A căzut din cer o nucă
și-a crescut un nuc din hume
și-a luat-o razna-n lume
pelerin cu dor de ducă.

Gospodarul casei când
a văzut lumina asta
și-a chemat la el nevasta
și-au îngenuncheat plângând.

Și-au tot plâns o noapte, vai!
de-au ajuns să se trezească –
ea bălaie, el bălai;

iar din talpă și genunchi
începură să le crească
rădăcini de nuc, mănunchi.

Alba-Iulia

Nu iluzie deșartă.
Post de veghe, avanpost.
Și desprindere de soartă.
Și întoarcere la rost.

Clipa dorului. Osândă.
Sfântă. Ca Duminica.
Îngerii în clipă cântă:
Alba-Iulia!

Clipa dorului. O vamă.
O plătim și o trăim.
Lor de ea le este teamă.
Noi cu vama nemurim.

Clipa Dorului. O vrere.
Vrerea mea și vrerea ta.
Vrerea e de înviere:
Alba-Iulia!

De la Nistru pân-la Tisa,
de la Tisa – în Carpați,
din Carpați – până la mare:
frați, întotdeauna frați!

Nicio graniță prin inimi:
suverană inima.
Fără Țară suntem nimeni:
Alba-Iulia!

Și România

Și iară neguri neguresc la Mărgioară,
și iară pajuri hultănesc peste moșie,
și iară trage Basarabia să moară,
și România nu mai este Românie...

Și nulitatea iară vrea să poarte nume,
și anonimul anonime iară scrie,
și astă lume iară nu e lume,
și România nu mai este Românie...

Și iară hoții, patrioții se răsfață,
și sărăntocii iară plâng în agonie,
și astă viață iară nu e viață,
și România nu mai este Românie...

Și anii trec, și ne petrec, și cruci bătrâne
pădure cresc și putrezesc înfipte-n glie,

și iară astă pâine nu e pâine,
și România nu mai este Românie...

Pe malul Nistrului – război, dezmăț cu stârvuri,
nebună pacoste și neagră blasfemie:
cioroi sătui-fudui bulihăresc în cărduri...
Și România nu mai este Românie!

Pe malul Prutului – pavilion în bernă,
cu două vămi și cu o singură frăție:
sunt vămuit în limba mea maternă.
Și România nu mai este Românie!

Și latră câinii, turbii latră iară,
și întunericul tot nu se mai subție,
și „țărișoara” nu mai este Țară,
și România nu mai este Românie!

Datorie

Sunt plaiuri mai frumoase ca orișice poveste.
Dar ce am eu cu ele?
Străine toate-mi sunt.
Al meu e cel de-acasă,
mi-e scump așa cum este.
Pe slavă și pe aur cum aş putea să-l vând?

Sunt graiuri cunoscute în orice colț de lume.
Dar graiul meu e altul:
abia de-un neam vorbit.

Nu-l dau nici pe-o coroană!
Nu-l schimb nici pe un nume!
Săraci mi-au fost străbunii, atât am moștenit.

Trăind această viață, avem o datorie:
să ținem foc în vatră prin secolii ce vin
și, umăr lângă umăr,
să creștem pomi din glie,
cu sfintele izvoare
ca să ne înfrățim.

O carte fetei mele îi voi lăsa ca mâine.
Cuvintele din carte vor fi muiate-n dor.
Ci dacă nu va știe
copila să le-ngâne,
au n-ar fi mult mai bine
de pe acum să mor?

Moștenitorii

Aici, acasă, la hotar
de țară veche și de odă,
cunoaște fiece stejar
cărările lui Ștefan Vodă.

Erau cărările de dor,
erau cărările de soarte,
de mănăstire, de izvor,
de înviere, de nemoarte.

Treceau prin codru neumblat
și oblojeau ca pe o rană
duiosul suflet de bărbat
și de femeie moldoveană.

O iarbă verde-a-ngălbenit
și la hotar, și la cetate:
noi libertate am râvnit,
dar n-am știut ce-i libertatea!

Un nour negru a plouat
istoria cu necinstire:
noi fericire am visat,
dar n-am știut ce-i fericirea!

În albe secole de dor,
în negre secole de vamă,
am plâns destul, ca un popor
fără de Patrie, de Mamă.

Ieșea Bătrânul Domn din hram
cu Sfânta Cruce ridicată
și ne ruga să fim un neam,
să nu ne vindem niciodată...

Icoana lui ne-mbărbăta:
ne luam de mâini, cum cere hora,
și-un nimeni dacă ne vindea,
era dușmanul tuturor!

Străinii care au venit
din cele patru părți de lume
lăcașele ne-au pângărit,
dar n-au putut să ne sugrume.

Năpasta dacă ne călca
și ne seca de tot puterea,
Bătrânul Voievod venea
și împărțea cu noi durerea.

Am fost un neam. Un neam vom fi
cât vom mai ști a crește pâine,
o limbă cât vom mai vorbi,
o doină cât ne va rămâne!

Prin anii ce vor fremăta
ca o pădure-ndepărtată
un cap de zimbru va purta
o lună-n coarne, sfârtecată.

Și într-o zi, la un soroc,
înfipt adânc în miezul gliei,
va slobozi lăstari de foc
toiagul vechi al păstoriei.

Părinți și fii, în jurul lui
duminicile ne vom strânge
și-aflați în paza Domnului,
frumos ca niște sfinți vom plânge.

Vom săruta acest pământ
crescut în os, în grai, în patimi,
sfânt să ne fie orișicând
cu-n rug în vatră și cu datini;

cu o mioară și-un păstor,
cu meșter bun ce hram ridică,
cu un poet, al tuturor,
de la opincă la vlădică...